

Til: Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Fra: Syklistenes Landsforening

Dato: 09.05.18

Høringsuttalelse til rapport om regionreformen – Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene

Syklistenes Landsforening er en interesseorganisasjon for tur- og hverdagssykling med om lag 15 lokallag bestående av frivillige som jobber for syklingens fremme lokalt rundt om i landet. Vi er en del av paraplyorganisasjonen Norsk Friluftsliv. I det følgende redegjør vi for våre synspunkter om ekspertutvalgets anbefalinger – der disse er relevante for vårt arbeid.

Syklistenes Landsforening mener at helhetlig og samordnet planlegging og kompetente fagmiljøer er en forutsetning for god arealpolitikk. Vi ser derfor at forslaget om å gjøre fylkeskommunen til en sentral aktør som samfunnsutvikler på regionalt plan kan ha flere gode sider. Dersom det skal gjøres endringer i forvaltningen av friluftsliv i Norge og at oppgaver skal overføres fra staten til fylkeskommunene, må dette bidra til helhetlig og bærekraftig utvikling som tar nødvendig hensyn til natur og friluftsliv. Sentrale virkemidler er:

- Aktiv bruk av statlige planbestemmelser, for å ivareta nasjonale eller regionale interesser.
- At fylkeskommunen får tilstrekkelig fagkompetanse og kapasitet.
- At fylkeskommunene innenfor gitte rammer gis en større myndighet til å utarbeide forpliktende regionale planer i samarbeid med kommunene, herunder lokale og regionale arealplaner
- At lovverk med felles kontaktflater samordnes.
- At Staten, ved fylkesmannen, sikres en innsigelsesmyndighet som sikrer nasjonale interesser.

Styrk fylkeskommunenes rolle i samordning på tvers av samfunnssektorer

Syklistenes Landsforening er enig med ekspertutvalget at det er behov for betydelig samordning på tvers av samfunnssektorer, og støtter utvalgets forslag om å styrke fylkeskommunens rolle i dette arbeidet. Men det vil ikke være mulig å løse samfunnets enorme utfordringer knyttet til folkehelse uten betydelig statlig innsats, koordinering og investeringer. I følge en rapport fra Vista Analyse er det enorme summer for samfunnet å spare på å få folk mer fysisk aktive, for eksempel gjennom lavterskel friluftsliv. Dette må derfor få en sentral og tydelig plass i folkehelsearbeidet i fylkeskommunene, både innenfor aktivitet, tilskuddsordninger, anlegg og arealplanlegging.

Behold innsigelsesmyndigheten hos fylkesmannen

Syklistenes Landsforening mener det vil være prinsipielt feil at fylkeskommunen skal forvalte nasjonale og internasjonale interesser og samtidig ha innsigelsesmyndigheten til egne planer og tiltak. I utgangspunktet mener vi at fylkesmannen, som utøver et faglig skjønn, må ha en sentral rolle i å koordinere og ivareta statens interesser, og ha innsigelsesmyndighet når regionale og kommunale planer er i strid med nasjonale interesser. Det forutsetter at også fylkesmannen har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å ivareta disse interessene.

Det er uheldig med for tette bånd eller for stor fysisk nærhet mellom tiltakshavere og utøvende myndighet som kan påvirke beslutningene i tiltakshavers eller utbyggers favør. Det er hensiktsmessig at myndighetsutøvelsen i arealsaker har «armlengdes avstand» til utbygger uten politisk press om å tøyne regelverk og forskrifter. Syklistenes Landsforening støtter derfor ekspertutvalgets vurdering om at fylkesmannen bør samordne statlige innsigelser og foreta mekling.

Staten ved fylkesmannen bør ha innsigelsesmyndighet når planer og vedtak på regionalt og kommunalt nivå ikke ivaretar nasjonale interesser.

Behold dagens tilskuddsmidler hos nasjonale myndigheter

Syklistenes Landsforening ser positivt på at fylkeskommunene i større grad tar en utviklerrolle for friluftslivets arealer, og bidrar til bedre og mer helhetlige regionale planer. Det er også positivt at fylkeskommunene i større grad veileder og samarbeider med kommunene om å fremme folkehelse gjennom friluftsliv.

Syklistenes Landsforening vil imidlertid advare mot at alt nasjonalt ansvar for friluftsliv, herunder tilskuddsmidler og forvaltning av frivilligheten overføres i sin helhet til fylkeskommunene. Dette vil kreve en oppbygging av administrative ressurser regionalt eller sentralt i organisasjonene, og stå i strid med regjeringens mål om forenkling for frivilligheten. Det er liten grunn til å tro at staten eller fylkeskommunene vil finansiere merarbeidet for frivilligheten med å forholde seg til 11 regioner i stedet for i hovedsak to statlige etater. Det virker også merkelig at friluftslivets frivillighet skal behandles annerledes enn øvrig frivillighet, herunder idretten, og løsrevet fra øvrig frivillighetspolitikk. I mangel av sterke regionale ledd er friluftslivet avhengig av sterke nasjonale organisasjoner. Men det er ingen grunn til å tro at fylkeskommunene vil prioritere støtte til nasjonale organisasjoner på bekostning av lokale og regionale aktiviteter. Og hvis de gjorde det, ville det uansett medføre et omfattende uønsket byråkrati.

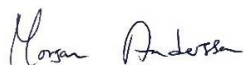
For Norsk Friluftslivs medlemsorganisasjoner er tilskuddsmidler som kommer fra Miljødirektoratet svært viktige. Disse tilskuddsmidlene gjør at organisasjonene kan ha helhetlige og demokratisk forankrede tiltak som får gjennomslagskraft i hele organisasjonen, fra sentralledet, via eventuelle fylkeslag og ned til lokale lag og foreninger. De nasjonale organisasjonene kan vise til en rekke suksesshistorier der ideer for friluftslivet har blitt klekket ut på lokalplanet, gjennom friluftslivets demokratiske strukturer løftet opp til nasjonalt plan hvor ideen i samarbeid med statlige aktører har blitt mangfoldiggjort og iverksatt nasjonalt.

Sentrale tilskuddsmidler er også viktig for å sikre utvikling og kompetanse regionalt og lokalt i organisasjonene over tid og for at lokale lag og foreninger skal kunne ha nytte av tilskuddsmidler som i tillegg kommer via fylkeskommunen. Disse midlene har også bidratt til å utvikle felles ressurser og programmer for lokallag.

Dagens fordeling av aktivitetsmidler fra KLD på drøyt 50 millioner kroner årlig er et godt eksempel på hvorfor en fullstendig overføring av tilskuddsmidler er en byråkratiserende og dårlig løsning: Midlene deles i dag i to hvorav halvparten deles ut sentralt, og halvparten gjennom fylkeskommunene. For de sentrale midlene sender Norsk Friluftslivs organisasjoner rundt 20 søknader med tilsvarende rapportering. Midlene fordeles rimelig rettferdig etter organisasjonenes størrelse og aktivitetsnivå. Men for midler fordelt gjennom fylkeskommunene produseres det nærmere 350 søknader. Tildelingene fra fylkeskommunene viser også en sterk underrepresentasjon av organisasjoner som ikke har bygd opp regionale administrative enheter.

Økonomiske tilskudd påvirker organisasjoners fokus. Dersom staten mener de gjennom finansiering direkte til lokallag, i stedet for gjennom deres nasjonale og valgte organer, er bedre til å prioritere de nasjonale organisasjonenes arbeid enn organisasjonene selv, står vi overfor en ny og alvorlig situasjon for frivilligheten og frivillighetens demokratiske strukturer i Norge. Nasjonale friluftslivsorganisasjoner er også viktige samarbeidspartnere for staten når nasjonale tiltak for å fremme folkehelse skal drøftes og planlegges. Dette samarbeidet vil bli kraftig rammet med svekkede friluftslivsorganisasjoner.

Syklistenes Landsforening mener derfor at denne tilskuddsordningen for friluftslivet bør videreføres slik den er i dag.

Morgan Andersson
Generalsekretær
Syklistenes Landsforening

